

■ □
Lubbeek: dak van het
administratief centrum.
□ ■
Dak van de bibliotheek
van Herentals.

Groendaken in Vlaanderen & Brussel

Nichemarkt met potenties?

Wie groendaken kent zal het vast al opgevallen zijn dat ze de laatste jaren frequenter in de pers gekomen zijn. De voordelen zijn algemeen bekend en sinds januari 2002 geeft het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap subsidies voor de aanleg van extensieve groendaken. Maar hoe vertaalt deze toegenomen belangstelling zich nu in de praktijk naar een toename van groendaken? Zijn er eigenlijk überhaupt wel groendaken in het Vlaamse en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (verder aangeduid als Vlaanderen & Brussel) en waar liggen ze dan?

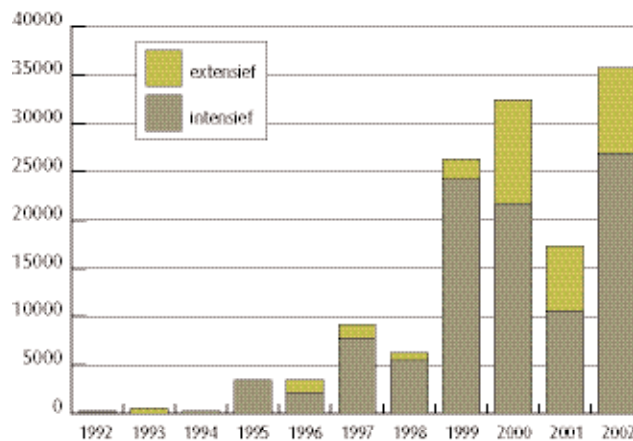
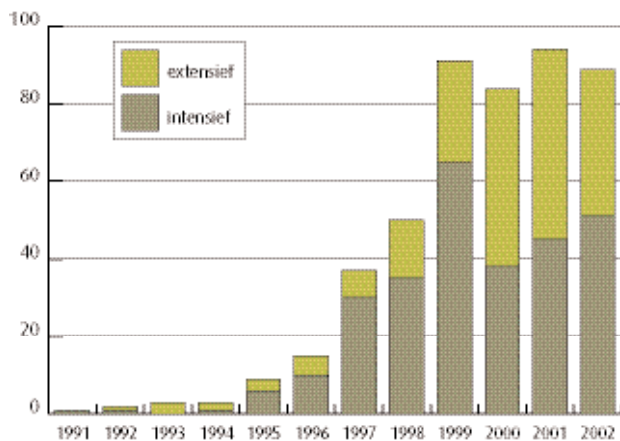
Groendaken in het kort

Groendaken zijn simpel gezegd daken met een begroeiing op. Maar eigenlijk is de situatie iets ingewikkelder want naast de begroeiing zijn gewoonlijk nog één of meerdere bijkomende lagen aanwezig zoals een substraatlaag, drainagelaag en een aantal bescherm lagen. Een uitgebreidere beschrijving van de systeemopbouw alsook van de indeling in verschillende types is o.a. te vinden in de brochure "Extensieve groendaken" (Mentens et al. 2002a) of in het Vademecum voor Gemeentelijk Milieubeleid - Groen (Mentens et al. 2002b).

Als de voor- en nadelen afgewogen worden lijken de voordelen veel zwaarder te wegen: de dakbedekking krijgt een langere levensduur door bescherming tegen de weersinvloeden, in de zomer vervult het een isolerende rol, het vermindert de druk op de rioleringen door een reductie van de run-off (30 tot 90 % op jaarbasis), het biedt nieuwe habitat voor fauna en flora en het zorgt voor een betere leefomgeving door luchtbevochtiging, lucht- en waterzuivering. De twee voornaamste redenen waarvoor groendaken echter aangelegd worden zijn de visuele impact die ze hebben en de nieuwe groene gebruiksruimte die ze relatief goedkoop, vergeleken met stedelijke grondprijzen, kunnen leveren. Daar tegenover staat de hogere aankoop prijs, vergeleken met een traditioneel dak, dan als nadeel.

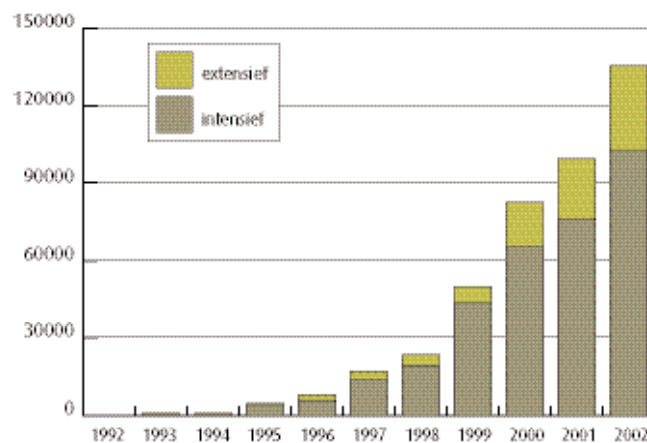
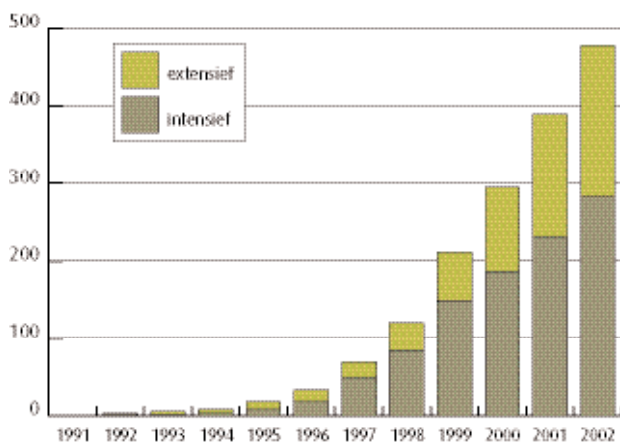
Groendaken in Vlaanderen

Naar het exacte aantal groendaken hebben we het raden omdat er geen enkele organisatie is die een systematische inventaris bijhoudt van nieuw aangelegde groendaken. Om toch een schatting te kunnen maken hebben we bij de gekende groendakaanleggers navraag gedaan naar een zo volledig mogelijke lijst van hun verwezenlijkte projecten. In het najaar van 2002 werd een lijst opgemaakt van de Vlaamse (en een Waals) bedrijven die actief zijn rond groendaken. Om tot deze lijst te komen werd op het internet gezocht en werd de Gele Gids

Figuur 1: Evolutie van het jaarlijks aangelegd aantal groendaken in Vlaanderen & Brussel (enkel extensief en intensief), op basis van de eigen inventarisatie

Figuur 2: Cumulatief aantal groendaken in Vlaanderen & Brussel (enkel extensief en intensief), op basis van de eigen inventarisatie

Figuur 3: Evolutie van de jaarlijks aangelegde oppervlakte groendaken in Vlaanderen & Brussel (enkel extensief en intensief).

Figuur 4: Cumulatieve oppervlakte van groendaken in Vlaanderen & Brussel (enkel extensief en intensief).

gebruikt. In totaal werden 27 bedrijven gevonden. Deze werd gevraagd (in verschillende gevallen meermaals) een lijst beschikbaar te stellen met de door hun reeds gerealiseerde groendaken. Hierbij werd gevraagd om ten eerste zo volledig mogelijk te zijn in de zin van elk groendak te vermelden en ten tweede in de zin van de gegevens per groendak steeds mee te geven, zoals jaar van aanleg, type van groendak, locatie, ... De volledigheid en nauwkeurigheid van onze uiteindelijke inventaris hangt dus af van de individuele bedrijven en groendaken die door particulieren of ons onbekende bedrijven aangelegd werden ontbreken. De lijst bevat actueel 509 groendaken in Vlaanderen & Brussel. Hiervan is zo'n 39% extensief (198 daken), 56% is intensief (285 daken) en de overige 5% is een combinatie van beide. Indien we het verloop van de aanleg per jaar bekijken (figuur 1) zien we een zeer sterke groei op het einde van de jaren 90. Van slechts 15 daken in 1996 naar

97 in 2001. Sinds dan lijkt de vraag naar groendaken zich een beetje gestabiliseerd te hebben rond een 100-tal per jaar. Het is hierbij ook duidelijk te zien dat de intensieve groendaken vroeger dan de extensieve vorm interesse gewonnen hebben. Een cumulatief verloop van het aantal groendaken is weer gegeven in figuur 2.

Oppervlakte

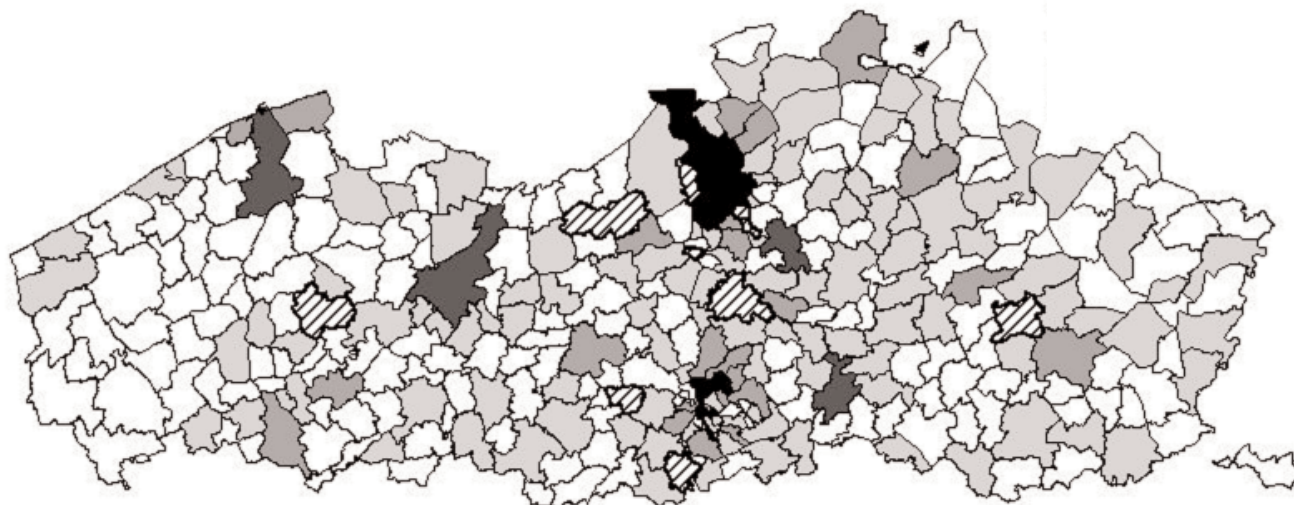
Naar totale oppervlakte in Vlaanderen nemen de groendaken zo'n 140.000 m² (bijna 22 voetbalvelden) in beslag. De jaarlijkse evolutie van de oppervlakte intensieve en extensieve groendaken is weergegeven in figuur 3 en de cumulatie over de jaren in figuur 4. We zien duidelijk een stijging in de oppervlakte. Het overgrote deel van de groendaken wordt ingenomen door de intensieve groendaken (70%). Dit is gedeeltelijk te wijten aan hun groter aantal maar ook hun gemiddelde oppervlakte ligt opmerkelijk hoger dan die van de extensieve groendaken: 370 m² tov

215 m². Deze grotere oppervlakte van de intensieve groendaken is gekoppeld aan hun kostprijs en gebruik. Normaal gezien worden ze vanwege hun hogere kostprijs enkel aangelegd door bedrijven of particulieren voor wie geld niet echt een probleem is en kennen ze een gebruik dat vergelijkbaar is met dat van een tuin-op-grondniveau, althans wanneer het door particulieren gebruikt wordt. Deze categorie bevat onder andere ook de tuinen boven ondergrondse parkeergarages. Bijgevolg liggen de oppervlakten dus hoger dan voor de extensieve groendaken die enerzijds wel op fabriekshallen gebruikt worden maar dikwijls toch door particulieren op zeer kleine oppervlakten aangebracht worden zoals op een garage, carport, tuinhuis etc.

Overall in Vlaanderen?

De spreiding van groendaken over de verschillende Vlaamse provincies & Brussel (figuur 5) blijkt erg ongelijk. Antwerpen en Vlaams-Brabant (incl Brussel) nemen

>>

Figuur 5: verspreiding van het aantal groendaken en de groendakaanleggers in Vlaanderen & Brussel volgens de eigen inventarisatie.

beiden ongeveer 1/3 voor hun rekening en het overige derde wordt verdeeld over de resterende drie provincies. Het groene Limburg blijkt dus niet zo groen te zijn qua dakbedekking. Dit hangt uiteraard sterk samen met de verstedelijkingsgraad. Het merendeel van de groendaken wordt aangelegd in de Vlaamse Ruit en het merendeel van de Vlaamse groendakaanleggers heeft zijn vestiging in die omgeving.

Toekomstmuziek

Een recente navraag bij de 4 grootste bedrijven (in juni 2003) leert ons dat de groendakmarkt momenteel een sterke groei vertoont en dat er voor 2003 een verdubbeling van het aantal projecten verwacht wordt. Dit valt toe te schrijven aan de

combinatie van de toename in promotie voor groendaken (zoals de brochure 'Extensieve groendaken', studiedagen, krantenartikels,...) met de subsidiërmogelijkheid die het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap aan de gemeenten aanbiedt. Als we de Vlaamse situatie vergelijken met de markt in Duitsland is het duidelijk dat een mooie toekomst weggelegd kan zijn voor groendaken in Vlaanderen. In Duitsland wordt immers zo'n 15% van de nieuw aangelegde of gerenoveerde vlakke daken als groendak aangelegd wat met een jaarlijks aangelegde groendakoppervlakte van bijna 15 miljoen m² overeenkomt (Hämmerle 2002). Veel zal nochtans afhangen van de verdere stimulansen via subsidiërmogelijkheden en promoties en daarnaast ook van een goede

kwaliteitsbewaking, regelgeving, gekoppeld aan onderzoek en een valorisatie van de onderzoeksresultaten.

Jeroen Mentens
Jeroen.mentens@agr.kuleuven.ac.be

Eva Goeminne, Martinus Verlaek,
 Martin Hermey & Dirk Raes
 KU Leuven
 Labo voor Bosbouw, Natuur en Landschap
 Vital Decosterstraat 102 | 3000 Leuven
 T: 016 32 97 53 | F: 016 32 97 60
<http://perswww.kuleuven.ac.be/~u0036141/>

Referenties

een uitgebreide lijst met literatuurreferenties kan bekomen worden bij de redactie.

Studiedag Groendaken

10 november 2003 | Leuven

organisatie

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap –
 Afdeling Bos & Groen

waar

Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg
 Herestraat 49, 3000 Leuven

deelname | Gratis (excl. maaltijd)

Meer info

Afdeling Bos & Groen
 Dirk Demeyere | T. 02 553 81 13

STUDIE & ONDERZOEK

De Vereniging voor Openbaar Groen is sterk begaan met een adequate ondersteuning van de leden gemeentebesturen bij de uitbouw van het openbaar groen. Informatie en ervaringen die opgedaan worden tijdens wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek moeten zoveel mogelijk ter beschikking gesteld worden van de groendiensten. In Groencontact verschijnen daarom geregeld artikels die geschreven zijn door universiteiten en wetenschappelijke instellingen waarmee de VVOG nauwe contacten onderhoudt.